

**การพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชน
เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี**
**The Development Of Management According To Good Governance
Principles Of The Surat Thani Municipality Community Welfare Fund,
Mueang Surat Thani District, Surat Thani Province.**

ปริยชาติ โชติทอง¹, ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ², วาสนา จาตุรัตน์³

Priyachat Chotthong¹, Chanonchida Tipyan ², Wasana Jaturat ³

1. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 098-8251134 อีเมล priyachat2533@gmail.com

2. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 096-7936535 อีเมล chanan1928@hotmail.com.

3. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 081-6935199 อีเมล wasana.edu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชน 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยใช้สูตรทาร์เยามาเน่จำนวน 380 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างกับคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนจำนวน 10 คน คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน และผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกองทุนสวัสดิการชุมชนจำนวน 3 คน ใช้วิธีแบบเจาะจงวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบสรุปอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือหลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับ 2) ปัญหาและอุปสรรคพบว่า เกิดความไม่ชัดเจนของข้อระเบียบ การรับสิทธิช้าซ้อน การเปิดเผยข้อมูลยังไม่ได้มาตรฐาน การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์มีข้อจำกัดในกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง ภาระงานส่วนตัวของคณะกรรมการและการขาดค่าตอบแทนแรงจูงใจ รวมถึงการพึ่งพาเจ้าหน้าที่ในการบริหาร และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การทำงานอย่างเปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้กองทุนตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างยั่งยืน การปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้ทันสมัย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการข้อมูลและสื่อสาร รวมถึงการสร้างคามเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเอง และการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่การวางแผนจนถึงการติดตามงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐและท้องถิ่นช่วยเสริมศักยภาพในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของสมาชิก

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ หลักธรรมาภิบาล กองทุนสวัสดิการชุมชน

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the level of good governance management of community welfare funds; 2) to study problems and obstacles in community welfare fund management; and 3) to propose guidelines for developing good governance management of the Surat Thani Municipality Community Welfare Fund. A mixed-method research approach was employed. Quantitative data were collected using questionnaires from 380 community welfare fund members using the Taro Yamane formula through simple random sampling. Data analysis utilized means and standard deviations. Qualitative research utilized semi-structured in-depth interviews conducted with 10 members of the Community Welfare Fund Board, 4 executives and staff, and 3 experts in community welfare funds. A purposive approach was used. Data were analyzed using inductive summative analysis.

The results showed that 1) the level of management adherence to good governance principles was high, with the rule of law ranking highest, followed by ethics, value for money, transparency, accountability, and participation, respectively. 2) Problems and obstacles included unclear regulations, duplicate entitlements, substandard information disclosure, limited online communication among the elderly and vulnerable, personal workloads of the committee members and a demotivating lack of compensation, as well as reliance on administrative staff. 3) Guidelines for developing good governance management revealed the need for cooperation from all sectors as well as the needs for openness, transparency, and accountability to ensure the fund sustainably meets the needs of its members. This entails updating regulations and utilizing technology for data management and communication. It also includes strengthening self-reliance and community participation, from planning to budget monitoring, which are key factors in building trust. Furthermore, support from the government and local governments helps enhance service capacity and allows officers to respond to the needs of members in the community.

Keywords: Management, Governance, Community Welfare Fund

ความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสังคมไทยมีวัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยธรรมชาติ โดยมีบ้านและวัดเป็นศูนย์กลางของวิถีชีวิต ความสัมพันธ์ในชุมชน คนไทยสมัยนั้นดำรงชีวิตด้วยความถ้อยทีถ้อยอาศัย พึ่งพาอาศัยกันในระดับเครือญาติและเพื่อนบ้านโดยไม่มีการคาดหวังผลตอบแทน อย่างไรก็ตาม เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตของคนไทยก็เปลี่ยนไปตามความเร่งรีบและการพึ่งพาภาครัฐมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมในชุมชนค่อย ๆ ลดลง ขณะเดียวกัน สวัสดิการของรัฐที่ไม่ครอบคลุมและเพียงพอ ยิ่งซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบปัญหาจึงไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ปัญหาชุมชนได้ริเริ่มฟื้นฟูระบบการพึ่งพาตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลในรูปแบบใหม่ ผ่านการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งพัฒนาต่อยอดจากกลุ่มออมทรัพย์และองค์กรการเงินที่มีอยู่เดิม โดยเริ่มทดลองในปี พ.ศ. 2546 และได้รับการขยายผลจนกลายเป็นนโยบายสำคัญในระดับประเทศ (สถาบันพัฒนา

องค์กรชุมชน, 2563) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้สนับสนุนโครงการนี้ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดสวัสดิการเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546, 2546) ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2553 คณะรัฐมนตรีได้สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสมทบงบประมาณแก่กองทุนสวัสดิการชุมชน โดยกำหนดอัตราสมทบแบบ 1:1:1 ได้แก่ ประชาชน รัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบในส่วนที่เท่ากัน (กระทรวงมหาดไทย, 2553) แนวทางนี้ช่วยเสริมสร้างระบบสวัสดิการที่ยั่งยืนและส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ที่มีปัญหาทางสังคม

เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากบทบาททางการปกครองแล้ว เทศบาลยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสวัสดิการของประชาชน โดยจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2548 เพื่อดูแลประชาชนในด้านสวัสดิการต่าง ๆ และได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2553 ช่วงแรกมีสมาชิก 709 คน โดยดำเนินงานในรูปแบบกองทุนย่อย 14 สาขา แต่ละสาขามีคณะกรรมการบริหารและระเบียบกองทุนของตนเอง ส่งผลให้เกิดปัญหาการจัดสวัสดิการที่ไม่เท่าเทียมกัน สร้างความสับสนและไม่พอใจในบางกลุ่มประชาชน อีกทั้ง ในปี 2566 เทศบาลได้ปรับปรุงการบริหารกองทุน โดยรวมกองทุนย่อยทั้งหมดเป็นกองทุนเดียว เพื่อความเป็นเอกภาพและจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมและเป็นธรรม พร้อมสร้างความรู้และความเข้าใจแก่ประชาชน ส่งผลให้สมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 7,242 คน การปรับปรุงระเบียบกองทุนและการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารใหม่ช่วยเสริมความมั่นใจว่าการจัดสวัสดิการจะเป็นไปอย่างยุติธรรมและตอบสนองความต้องการของสมาชิกทุกคน ในชุมชนกลุ่ม ปัญหาที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานรูปแบบกองทุนย่อยและขัดต่อหลักการที่กองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีความเท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับสมาชิกทุกคน

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงปัญหาและอุปสรรค ในการบริหารจัดการของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี และนำมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถยกระดับกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นกองทุนต้นแบบ ที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้รับรางวัลในระดับประเทศต่อไป รวมถึงเป็นแนวทางการศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่น ๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1.ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำนวนทั้งสิ้น 7,242 คน จากนั้น ทำการคำนวณขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่างด้วยสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, Taro, 1973) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในส่วนนี้ประกอบด้วยบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักคุณธรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุน เช่น ข้อจำกัดด้านบุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยี การสื่อสาร และความร่วมมือจากสมาชิก นำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา คือ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยได้ดำเนินการศึกษาในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 - เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2567 รวมระยะเวลา 2 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิด ทฤษฎี ตำรา หนังสือ เอกสาร และวารสาร เพื่อกำหนดขอบเขตคำถามและพัฒนาเครื่องมือวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการศึกษา หลังจากออกแบบแบบสอบถามในรูปแบบร่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อประเมินความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องของเครื่องมือ จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพ โดยพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัยเพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือมีความเหมาะสม ต่อมาแบบสอบถามได้ถูกนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 ชุด เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือและปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อเครื่องมือผ่านการตรวจสอบและปรับแก้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มเป้าหมายในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

หากผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลยังอยู่ในระดับต่ำหรือพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาสังเคราะห์และพัฒนาแบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อเจาะลึกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุน โดยแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวจะได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงร่วมกับผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อให้มั่นใจว่าเครื่องมือมีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยใช้เครื่องมือที่หลากหลายทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้งเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลัก ซึ่งออกแบบให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญในการศึกษา และแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

แบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมาชิกกองทุน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุน
ลักษณะของคำถามในส่วนนี้เป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความคิดเห็นในแต่ละ
ด้าน และตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด (Opened form) สำหรับแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยเน้นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ
พัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุน

2. เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 4 รูปแบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกและความเห็นจาก
กลุ่มเป้าหมาย คือ

2.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ใช้สำหรับทบทวนวรรณกรรมและเก็บข้อมูล
พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ รายงานการสำรวจ การวิเคราะห์ทางสถิติ ตลอดจน
ระเบียบ ข้อบังคับ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี
เครื่องมือช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจบริบทพื้นฐานและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องก่อนลงมือเก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติ

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured
Interview) เป็นเครื่องมือหลัก โดยเน้นการพูดคุยแบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เช่น
คณะกรรมการบริหารกองทุน ผู้บริหารเทศบาล และผู้เชี่ยวชาญด้านกองทุนสวัสดิการชุมชน การสัมภาษณ์ลักษณะนี้
มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลที่ละเอียด ลึกซึ้ง และครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรร
มาภิบาล

2.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้สำหรับรวบรวมความคิดเห็น มุมมอง และประสบการณ์จากกลุ่ม
บุคคลในหัวข้อที่กำหนด โดยการสนทนากลุ่มเน้นการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในบรรยากาศที่ส่งเสริมการแสดง
ความคิดเห็นอย่างเปิดเผย เครื่องมือนี้ช่วยให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากหลากหลายมิติ เช่น การระบุปัญหา อุปสรรค และการ
เสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2.4 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริง โดยสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงาน และ
การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน นอกจากนี้ยังรวมถึงการสังเกต
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกระบวนการทำงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และรอบด้าน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจใน
บริบทและกระบวนการที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนคร
สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้วางแผนและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การเก็บ
ข้อมูลเชิงปริมาณ และ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี
ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ออกแบบมาให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร
จัดการกองทุนตามหลักธรรมาภิบาล การดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณมุ่งเน้นให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความคิดเห็นของ
สมาชิกกองทุนในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจนและครบถ้วน เมื่อรวบรวมข้อมูลครบตามจำนวนที่กำหนดแล้ว ได้นำข้อมูล
ทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาต่อไป

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ กระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เริ่มต้นจากการขอ
อนุมัติเอกสารจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อใช้เป็นหนังสืออ้างอิงในการเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องตามระเบียบ

จากนั้นได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน คณะผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการกองทุน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินงานของกองทุน รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา หลังจากได้ข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มร่วมกันระหว่างคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาล รวมถึงผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งการสนทนากลุ่มเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหลากหลายมิติ และร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนตามหลักธรรมาภิบาล อาทิ การเพิ่มความโปร่งใส ความมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบในกระบวนการดำเนินงานของกองทุน ข้อมูลที่ได้จากทั้งการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มนำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกกองทุนและชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยใช้เครื่องมือแบบ Likert Scale 5 ระดับ ผลที่ได้ถูกนำมาคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) เพื่อแปลความหมายและวิเคราะห์ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย วิธีการวิเคราะห์สรุปลุบัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นกระบวนการตีความและสังเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์ โดยเน้นการศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด เพื่อระบุปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะถูกนำมาสังเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะและแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาการบริหารจัดการของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สภาพการณ์การพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีในปัจจุบัน พบว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2553 และมีสมาชิกเริ่มต้นเพียง 709 คน ซึ่งมีการดำเนินงานผ่านกองทุนสาขาย่อย 14 สาขา ซึ่งแต่ละสาขามีคณะกรรมการและระเบียบจัดสวัสดิการของตนเอง ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมและความสับสนในหมู่สมาชิก ทั้งนี้ ในปี 2566 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีจึงได้รวมกองทุนย่อยเป็นกองทุนเดียวเพื่อสร้างเอกภาพในระบบบริหารและความเป็นธรรมในการจัดสวัสดิการ มากไปกว่านั้นมีการจัดทำระเบียบใหม่ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมคัดเลือกคณะกรรมการบริหารที่เป็นตัวแทนของสมาชิกทุกกลุ่ม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์จากการปรับปรุงทำให้สมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้นจาก 709 คนในปีแรก เป็น 7,242 คนในปี 2566 สะท้อนความมุ่งมั่นในการพัฒนาระบบสวัสดิการที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ทั้งนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.9 ขณะที่เพศชายคิดเป็นร้อยละ 36.1 โดยมีกลุ่มอายุที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดอยู่ในช่วง 41-50 ปี ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31.6 ในส่วนอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 38.4 นอกจากนี้ รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงมากกว่า 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.4

ขณะที่ระดับความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามหลักหลักธรรมาภิบาล พบว่าหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.61) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.61) หลักความโปร่งใส ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.60) หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.62) และด้านน้อยที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.66) ตามลำดับของการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม จากการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบปัญหาและอุปสรรคหลายด้านที่ต้องเร่งแก้ไข ซึ่งด้านนิติธรรมพบความไม่ชัดเจนในข้อระเบียบ ทำให้เกิดการตีความและปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน บางกรณีสมาชิกได้รับสิทธิช้าซ้อน ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจและอาจกระทบต่อความยั่งยืนของกองทุน ขณะที่ด้านคุณธรรม คณะกรรมการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์และโปร่งใส โดยสื่อสารและเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการ แต่ยังจำเป็นต้องพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลให้ชัดเจนและมีมาตรฐานมากขึ้น อีกทั้ง ด้านความโปร่งใส กองทุนมีการออกแบบกระบวนการเบิกจ่ายและจัดการทรัพยากรที่ตรวจสอบได้ สมาชิกสามารถเข้าถึงข้อมูลทุกขั้นตอน และมีการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก พร้อมรายงานผลต่อที่ประชุมประจำปี อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารมีข้อจำกัด โดยเฉพาะกับผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง ทำให้การตรวจสอบและการมีส่วนร่วมไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร

นอกจากนี้ ด้านความรับผิดชอบ กรรมการบางคนมีภาระหน้าที่ส่วนตัวทำให้ไม่สามารถอุทิศเวลาให้กับกองทุนได้เต็มที่ อีกทั้งไม่มีค่าตอบแทนสำหรับการทำงาน ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนสมาชิกบางคนไม่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้กองทุนขาดความเข้มแข็ง ในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกยังไม่เต็มที่ เนื่องจากคณะกรรมการชุดใหม่เพิ่งเริ่มงานและมีเวลาจำกัดในการสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจในบทบาทของกองทุน การสื่อสารและกระตุ้นให้สมาชิกเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมต้องใช้เวลาและความพยายามมากขึ้น สุดท้ายด้านความคุ้มค่า กองทุนใช้เทคโนโลยีและระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินงาน ช่วยให้กระบวนการทำงานรวดเร็ว ลดความผิดพลาดในการจัดการข้อมูล และเพิ่มความพึงพอใจของสมาชิก แต่การพึ่งพาเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์สำนักงานยังคงเป็นปัญหา หากขาดทรัพยากรที่เพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในระยะยาว

สุดท้ายนี้ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ ประชาชน และภาคเอกชน ควรมีบทบาทในการขับเคลื่อนและออกแบบทิศทางกองทุน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงประชาชน การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้สมาชิกมีส่วน

ร่วมในการตัดสินใจ การวิเคราะห์ SWOT จะช่วยระบุปัญหาและโอกาสในการพัฒนากองทุน โดยการสนับสนุนจากเทศบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กองทุนเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต

2. การใช้บริบทพื้นที่เป็นตัวตั้งในการบริหารจัดการกองทุนและเป็นศูนย์กลางในการออกแบบและดำเนินงาน เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกัน การออกแบบกองทุนต้องสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะและตอบสนองความต้องการของสมาชิก นอกจากนี้ ควรปรับปรุงระเบียบของกองทุนสวัสดิการให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงกับการวิถีการเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งช่วยให้กองทุนตอบสนองความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง

3. การพึ่งพาตนเองในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยเริ่มจากการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับคณะกรรมการเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ลดการพึ่งพาเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น นอกจากนี้ การออมเงินหรือการบริจาคเงินจากประชาชน สามารถสร้างเงินทุนสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตและสะท้อนถึงการพึ่งพาตนเองในระยะยาว

4. การเสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในกองทุนสวัสดิการ คณะกรรมการควรตรวจสอบภายในสม่ำเสมอ และสื่อสารข้อมูลแก่สมาชิกผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การประชุมชี้แจง เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม ควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและการตัดสินใจอย่างโปร่งใส รวมถึงการปรับตารางเวลาการประชุมให้ยืดหยุ่น ทั้งนี้ สำหรับแรงจูงใจในการสร้างความรับผิดชอบ ควรพิจารณาเรื่องค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เช่น เบี้ยประชุมหรือรางวัล และสำรวจความคิดเห็นสมาชิกเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การสร้างความเข้าใจและเสริมความเชื่อมั่นในกองทุน

5. การปรับปรุงระเบียบและข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการให้ทันสมัย จำเป็นต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ควรทบทวนและแก้ไขปีละครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของสมาชิก กระบวนการปรับปรุงควรโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนด เพื่อให้ข้อบังคับยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ ควรขยายขอบเขตระเบียบให้ครอบคลุมปัญหาชุมชน รวมถึงสวัสดิการสำหรับกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เพื่อให้ตอบสนองต่อทุกมิติของชุมชน

6. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรมีการฝึกอบรมคณะกรรมการให้มีทักษะในการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและการจัดการข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้ทำงานได้รวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น รวมถึงการลงทุนในอุปกรณ์สำนักงานที่ทันสมัยเพื่อลดความซับซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านช่องทางหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย หรือคลิปวิดีโอสั้น จะช่วยให้สมาชิก โดยเฉพาะผู้สูงอายุและกลุ่มสตรี เข้าถึงข้อมูลสวัสดิการได้อย่างสะดวกและทั่วถึง

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (63.9%) สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของผู้หญิงในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกองทุน ซึ่งอาจเนื่องมาจากความรับผิดชอบด้านครอบครัว กลุ่มอายุที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ 41-50 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความมั่นคงในชีวิตและความสนใจในการสร้างความมั่นคงทางการเงิน การศึกษาส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปริญญาตรี (31.6%) แสดงถึงระดับการศึกษาที่สูง ซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกองทุน ในด้านอาชีพ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย (38.4%) สะท้อนถึงการสนับสนุนเศรษฐกิจในพื้นที่และความจำเป็นในการบริหารจัดการความมั่นคงทางการเงินของครอบครัว ส่วนรายได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (32.4%) มีรายได้มากกว่า 20,001 บาทต่อเดือน สะท้อนถึงสถานะทางการเงินที่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Maslow (1943) ที่ระบุว่าความมั่นคงทางการเงินส่งผลให้บุคคลมีความพร้อมในการตอบสนองความต้องการระดับสูง เช่น การมี

ส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมและการส่งเสริมความมั่นคงในอนาคต ทั้งนี้ ความมั่นคงทางการเงินยังช่วยสนับสนุนความพร้อมของสมาชิกในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของกองทุนอย่างเต็มที่

ทั้งนี้ จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า การบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36, S.D. = 0.61) ซึ่งสะท้อนว่ากองทุนมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์สอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรชนก พาคำ (2563) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนของเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย เมื่อพิจารณารายด้านตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า หลักนิติธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงความเคร่งครัดและเป็นธรรมในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ส่งผลให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นในความยุติธรรมของกองทุน รองลงมาหลักคุณธรรมสะท้อนถึงความซื่อสัตย์สุจริตและการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการหลักความคุ้มค่าแสดงถึงการบริหารทรัพยากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของสมาชิก หลักความโปร่งใสบ่งบอกถึงการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตาม หลักความรับผิดชอบ ได้รับการประเมินต่ำที่สุด ซึ่งอาจชี้ถึงความจำเป็นในการปรับปรุงด้านนี้ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการและเพิ่มความมั่นใจในหมู่สมาชิก

อย่างไรก็ดี แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบว่า มีปัญหาหลายประการที่ต้องแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากขึ้น โดยด้านนิติธรรม พบว่า มีข้อระเบียบที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการตีความและการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันในบางกรณี ทำให้สมาชิกบางรายได้รับสิทธิช้าซ้อน ด้านคุณธรรม แม้ว่าคณะกรรมการจะทำงานด้วยความซื่อสัตย์และโปร่งใส แต่การเปิดเผยข้อมูลยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ด้านความโปร่งใส มีกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการใช้สื่อออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบางที่เข้าถึงข้อมูลได้ยาก ขณะที่ด้านความรับผิดชอบ คณะกรรมการบางส่วนยังมีภาระหน้าที่ส่วนตัวและไม่ได้รับค่าตอบแทน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการทำงานอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกัน สมาชิกบางคนก็ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ สุดท้าย ในด้านความคุ้มค่า แม้ว่าจะมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการดำเนินงาน แต่ยังคงต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ที่อาจไม่เพียงพอในระยะยาว

นอกจากนี้ การพัฒนาการบริหารจัดการในทุกด้านของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความยั่งยืนของกองทุน การมีส่วนร่วมเชิงรุกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน และสมาชิก จะช่วยส่งเสริมการมีความโปร่งใสและความรับผิดชอบในกระบวนการบริหารจัดการ สอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการตัดสินใจ อีกทั้ง การประชุมรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่องจึงเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการให้รู้สึกมีความเป็นเจ้าของร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ นอกจากนี้ การร่วมมือกันในการบริหารจัดการ ควรคำนึงถึงการนำบริบทของพื้นที่มาเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบและดำเนินงานของกองทุน ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งหลักการที่สอดคล้องกับ World Bank (2003) ที่เสนอแนวคิดการพัฒนาที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน (Community-Driven Development) โดยแสดงให้เห็นว่าแต่ละพื้นที่มีบริบทและความต้องการที่แตกต่างกัน การวางแผนที่ยึดบริบทของชุมชนจะทำให้การดำเนินงานของกองทุนตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการกองทุนให้ยั่งยืนจำเป็นต้องให้คณะกรรมการรู้จักพึ่งพาตนเอง สอดคล้องกับ อุทัยประทีป (2563) เรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ด้วยการกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการดำเนินงานของกองทุน ซึ่งการรู้จักพึ่งพาตนเองเป็นสิ่งสำคัญใน

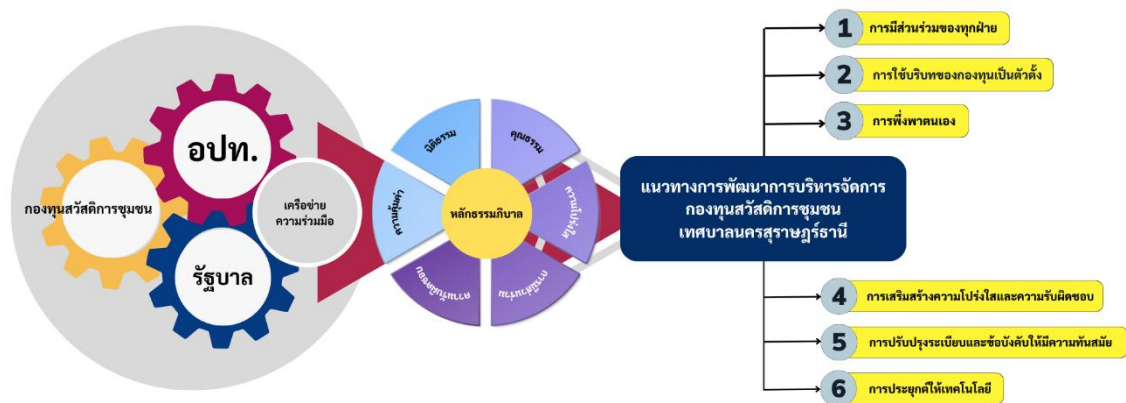
การสร้างความมั่นคงทางการบริหารจัดการกองทุนในบริบทของการพัฒนายั่งยืน คณะกรรมการและสมาชิกควรมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนกองทุน โดยการพัฒนาศักยภาพและความรู้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องพึ่งพาภาครัฐ สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการทรัพยากรร่วม (Common Pool Resources) ของ Ostrom (1990) ที่ระบุว่า การสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการทรัพยากรเอง จะช่วยป้องกันการเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ยิ่งไปกว่านั้น การบริหารจัดการให้กองทุนสวัสดิการมีความโปร่งใสและความรับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจในชุมชน การเปิดเผยข้อมูลและให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความเป็นธรรมในการบริหารจัดการกองทุน การดำเนินงานในลักษณะนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) ของ Carroll, A. B. (1991) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลและการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กร

ทั้งนี้ การปรับปรุงระเบียบให้ทันสมัย มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นธรรม นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้กองทุนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ สอดคล้องกับ จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และคณะ (2565) เรื่อง หลักธรรมาภิบาล: การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในช่วงเวลาฉุกเฉิน การทบทวนและแก้ไขระเบียบข้อบังคับอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้กองทุนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกและส่งเสริมการปรับตัวเชิงรุกที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบหรือการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การปรับปรุงระเบียบยังสามารถเชื่อมโยงกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการกองทุนและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความปลอดภัย ซึ่งการใช้เทคโนโลยีช่วยให้การสื่อสารและการจัดการข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้อง โดยสอดคล้องกับการบริหารจัดการแบบดิจิทัล (Digital Governance) ของ Heeks, R. (2001). ที่แสดงถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการบริหารเพื่อเพิ่มความสะดวกสบาย อย่างไรก็ตาม ควรจัดอบรมให้ความรู้และการพัฒนาศักยภาพการใช้เทคโนโลยีให้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน สอดคล้องกับ ชีรชัย คงแพทย์ (2565) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม

จากที่ได้กล่าวมา การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลให้มีแนวโน้มการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเฉพาะการนำบริบทของพื้นที่มาใช้ในการออกแบบและบริหารจัดการ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการและสมาชิกให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง จะช่วยลดการพึ่งพาภาครัฐและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนในระยะยาว นอกจากนี้ การสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบผ่านการเปิดเผยข้อมูลและการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นในชุมชน รวมถึงการปรับปรุงระเบียบและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ยิ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความโปร่งใส แนวทางเหล่านี้จะไม่เพียงส่งเสริมให้กองทุนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง แต่ยังช่วยพัฒนากองทุนให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหาที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งรวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กลไกพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ที่มา : ผู้วิจัย (2567)

การพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดทิศทางและดำเนินงานของกองทุนให้มีประสิทธิภาพ โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนกิจกรรมและบริการที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน สมาชิกกองทุนมีบทบาทสำคัญในการเสนอแนวคิด มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการกองทุน เพื่อให้การบริหารจัดการดำเนินไปอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญของธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของสมาชิกในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการติดตามการใช้งบประมาณ ช่วยสร้างความไว้วางใจและความยั่งยืนในการบริหารกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกองทุน ทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณ การจัดหาและบริหารทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการให้คำปรึกษาเชิงบริหาร การสนับสนุนช่วยให้กองทุนสามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีบทบาทสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินและเพิ่มศักยภาพในการให้บริการที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ

อย่างไรก็ตาม การพัฒนากองทุนให้เติบโตอย่างยั่งยืนไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในกรอบของหน่วยงานราชการหรือท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ สนับสนุนทรัพยากร และสร้างเครือข่ายที่มีความยั่งยืน การประสานงานระหว่างเครือข่ายนับเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่กองทุนสวัสดิการชุมชน ท้ายที่สุด การบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งจากสมาชิกกองทุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐบาล และเครือข่าย จะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีให้มีความยั่งยืนและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนากองทุน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจ วางแผน และดำเนินงานอย่างโปร่งใส การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นสม่ำเสมอช่วยเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและสร้างทิศทางเชิงกลยุทธ์

2. การใช้บริบทพื้นที่เป็นตัวตั้งในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน การบริหารกองทุนต้องคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ การดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชนช่วยตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น

3. การพึ่งพาตนเองของกองทุนสวัสดิการชุมชน การเสริมสร้างทักษะและความรู้ให้คณะกรรมการและสมาชิกช่วยลดการพึ่งพาภาครัฐ การบริจาคและการร่วมมือของประชาชนจะช่วยเสริมสร้างเงินทุนสำรองและความมั่นคงนำไปสู่การพัฒนากองทุนให้แข็งแกร่งและยืนหยัดได้ด้วยตนเองในอนาคต

4. การเสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ คณะกรรมการต้องตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมตรวจสอบ และสื่อสารข้อมูลผ่านช่องทางที่หลากหลายเพื่อเข้าถึงสมาชิกทุกกลุ่ม

5. การปรับปรุงระเบียบและข้อบังคับให้มีความทันสมัย การทบทวนและแก้ไขระเบียบให้ทันสมัย ช่วยให้กองทุนสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างเหมาะสม

6. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการจัดการข้อมูล การสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ เพิ่มประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว และความสะดวกในการดำเนินงาน

ฉะนั้น แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีตามหลักธรรมาภิบาล จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการทำงานร่วมกันอย่างเปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้กองทุนสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างเต็มที่และยั่งยืน อีกทั้ง การปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้ทันสมัย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการข้อมูลและการสื่อสาร ตลอดจนการสร้างเสริมเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองของกองทุน การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการติดตามการใช้งบประมาณ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการให้บริการ และตอบสนองความต้องการของสมาชิกกองทุนสวัสดิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีควรปรับปรุงข้อระเบียบและข้อบังคับให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อลดปัญหาการตีความที่แตกต่างกันและเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมถึงการใช้บริบทของพื้นที่ในการออกแบบระเบียบและวิธีการบริหารกองทุน ควรคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ วิถีชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของสมาชิกในพื้นที่การสื่อสารข้อระเบียบที่โปร่งใสและเปิดเผยจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของสมาชิกในกองทุน

2. ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก เช่น การจัดอบรม การประชุม และการศึกษาดูงานจากกองทุนที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความเข้าใจในประโยชน์ของการมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้สมาชิกมีความมุ่งมั่นมากขึ้น

3. ควรจัดสรรเวลาที่เหมาะสมและพิจารณาค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับคณะกรรมการ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานและลดความขัดแย้งกับภาระส่วนตัว การอบรมและการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาผลกระทบของการปรับปรุงข้อระเบียบและข้อบังคับต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

2. การศึกษาและออกแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตามบริบทพื้นที่

3. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี : บทเรียนจากการบริหารจัดการในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย. (2553). ประกาศกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแนวทางการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. มท 0891.42/2502.

จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และคณะ. (2565). หลักธรรมาภิบาล : การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(3), 345-358.

ธีรชัย คงแพทย์ และคณะ. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สถาบันรัชต์ภาคย์. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(49), 282-299.

เนตรชนก พาคำ. (2563). แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนของเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 94 ก หน้า 6. 1 ตุลาคม 2546.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2563). คู่มือบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

อุทัย ประทีป และคณะ. (2563). แนวทางพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 14(3), 160-167.

- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. **Journal of the American Institute of Planners**, 35 (4), 216-224.
- Carroll, A. B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. **Business Horizons**, 34(4), 39-48.
- Heeks, R. (2001). **Reinventing Government in the Information Age: International Practice in IT-enabled Public Sector Reform**. Routledge.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. **Psychological Review**, 50(4), 370-396.
- Ostrom, E. (1990). **Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action**. Cambridge University Press.
- World Bank. (2003). **Community-Driven Development: A Vision of Poverty Reduction through Empowerment**. World Bank.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics an introductory analysis**. New York: Harper & Row.

